

Ireneusz Jaźwiński

Samorząd województwa jako podmiot regionalnej polityki społeczno-gospodarczej

Ekonomiczne Problemy Usług nr 48, 21-31

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IRENEUSZ JAŻWIŃSKI
Uniwersytet Szczeciński

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA JAKO PODMIOT REGIONALNEJ POLITYKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ¹

Wprowadzenie

Reforma administracyjno-samorządowa, która weszła w życie 1 stycznia 1999 r., stworzyła nowe uwarunkowania dla rozwoju regionalnego w Polsce. Utworzono 16 dużych województw o dualnym charakterze: rządowym i samorządowym. Jednocześnie zasadniczo zostały zmienione kompetencje poszczególnych organów administracji publicznej. Województwo stało się upodmiotowioną jednostką samorządu terytorialnego – regionalną wspólnotą samorządową.

Samorząd województwa prowadzi regionalną politykę społeczno-gospodarczą i określa strategię rozwoju regionu. Znaczenie samorządu terytorialnego współcześnie rośnie w związku z dążeniem do realizacji konstytucyjnej zasady decentralizacji władzy, która oznacza przekazywanie władzy (kompetencji, uprawnień, zadań) podmiotom innym niż administracja państwowa, zwłaszcza podmiotom władzy samorządowej, autonomicznym w stosunku do administracji rządowej². Celem pracy jest wskazanie na samorząd województwa jako podmiot regionalnej polityki społeczno-gospodarczej.

¹ Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2009–2011 jako projekt badawczy nr N N114 297137.

² Do warunków decentralizacji można zaliczyć: wyposażenie organu niższego we własne kompetencje, brak hierarchicznego podporządkowania, faktyczną samodzielność organu niższego stopnia, przede wszystkim finansową. Wierzbowski M., Wiktorowska A., *Decentralizacja i centralizacja administracji*, w: *Prawo administracyjne*, red. M. Wierzbowski, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008, s. 95.

1. Istota samorządu województwa

Istotę województwa samorządowego można określić, wykorzystując ustawę o samorządzie województwa³. Zgodnie z zapisami tej ustawy przez samorząd województwa należy rozumieć „regionalną wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium”⁴, przy czym zaznacza się, że „mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową”⁵. Organami tego samorządu są sejmik województwa i zarząd województwa kierowany przez marszałka województwa. Do zakresu działania samorządu województwa przypisano wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej. Zakres działalności ogólnie dotyczy prowadzenia polityki rozwoju regionalnego i świadczenia usług na rzecz społeczności regionalnej.

Wykorzystując ujęcie B. Dolnickiego, można zaznaczyć, że polskie województwo samorządowe to „jednostka o charakterze korporacyjnym, wyposażona w osobowość prawną o charakterze publicznym i prywatnym, wypełniająca, poprzez wyłonione w drodze wyborów organy, zadania administracji publicznej, na zasadach określonej prawnie niezależności, podlegająca przy tym nadzorowi państwowemu, sprawowanemu na podstawie kryterium legalności, której samodzielność podlega ochronie prawnej”⁶.

Jednocześnie za A. Szewcem warto wskazać, że województwo jako jednostka samorządu terytorialnego ma osobowość prawną, ma określone zadania publiczne i kompetencje do ich wykonania, władze realizujące te zadania, mienie, finanse, może ustanawiać prawo obowiązujące na obszarze województwa, w tym określać swój ustrój, ustalać wysokość podatków i opłat lokalnych⁷. Natomiast opierając się na podejściu Z. Niewiadomskiego, można zauważyć, że „samorząd wojewódzki zajmuje w państwie miejsce szczególne. Jest kreatorem rozwoju gospodarczego i przestrzennego w wymiarze regionalnym. Jest podstawowym ogniwem absorpcji środków pomocowych UE. Od tego, w jakiej mierze staje się inkubatorem przedsiębiorczości i innowacyjności, zależy rozwój społeczno-gospodarczy kraju”⁸.

2. Regionalna polityka społeczno-gospodarcza

Samorząd województwa prowadzi regionalną politykę społeczno-gospodarczą, nazywaną również polityką intraregionalną lub polityką wewnątrzregionalną. Wykorzystując ujęcie W. Kosiedowskiego odnoszące się do polityki intraregionalnej można stwierdzić, że

³ Zob. obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (DzU 2001 nr 142 poz. 1590 ze zm.).

⁴ Art. 1 ustawy o samorządzie województwa, jw.

⁵ Art. 1 ustawy o samorządzie województwa, jw.

⁶ B. Dolnicki, *Koncepcja województwa samorządowego*, „Samorząd Terytorialny” 1999, nr 6, s. 22.

⁷ A. Szewc, *Ustawa o samorządzie województwa. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008, s. 30.

⁸ Z. Niewiadomski, *Miejsce samorządu wojewódzkiego w systemie ustrojowym państwa – doświadczenia i perspektywy*, referat na konferencję „10 lat funkcjonowania samorządu województwa – dokonania i perspektywy”, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Pułtusk, listopad 2008, s. 7.

regionalna polityka społeczno-gospodarcza to „całościowa polityka społeczno-gospodarcza prowadzona w danym regionie przez właściwe podmioty regionalne”⁹. Przyjmuje się, że w najszerszym podejściu podmiotem regionalnej polityki społeczno-gospodarczej powinno być aktywne społeczeństwo, wyrażające swoją wolę poprzez wybory, referenda i konsultacje. W praktyce politykę kształtują władze publiczne (państwo, ich organy) i inne podmioty, np. organizacje społeczne. Należy podkreślić, że w regionalnej polityce społeczno-gospodarczej w Polsce decydującą rolę odgrywają podmioty samorządowe.

Wyodrębnianie regionalnej polityki społeczno-gospodarczej wiąże się z podziałem polityki społeczno-gospodarczej i regionalnej na politykę interregionalną (międzyregionalną) i politykę intraregionalną (wewnątrzregionalną). Polityka interregionalna ogólnie jest polityką państwa wobec regionów, a polityka intraregionalna – polityką regionów w stosunku do samych siebie. Przedmiotem polityki interregionalnej są układy regionalne, natomiast polityki intraregionalnej – poszczególne regiony (województwa). Pogłębione definicje polityki interregionalnej i intraregionalnej zaprezentowano w literaturze. Zdaniem Z. Gilowskiej, G. Gorzelaka, B. Jałowickiego i K. Sobczaka „Polityka interregionalna to usystematyzowane oddziaływanie na obszary będące wyodrębnionymi ponadlokalnymi jednostkami terytorialnymi podziału administracyjnego kraju (regiony). Polityka interregionalna państwa to działania podejmowane przez rząd centralny oraz jego agendy, w tym także terenowe (...)”¹⁰. Natomiast politykę intraregionalną autorzy ci definiują jako „usystematyzowane oddziaływanie na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego zachodzące na obszarze regionu. Polityką intraregionalną są działania podejmowane przez samorządowe władze regionu i ich agendy”¹¹.

3. Samorząd województwa a administracja rządowa

Według konstytucji¹² Polska jest państwem jednolitym (unitarym)¹³, a ustrój terytorialny zapewnia decentralizację władzy publicznej. System polskiej administracji publicznej tworzą zasadniczo dwa segmenty: administracja rządowa i administracja samorządowa. W skład administracji rządowej wchodzi: rządowa administracja centralna i rządowa

⁹ W. Kosiedowski, *Między rynkiem a interwencją państwa. Niektóre dylematy polityki regionalnej w okresie transformacji*, w: *Gospodarka – przestrzeń – środowisko. Restrukturyzacja transformacyjna i rozwój regionów w perspektywie procesu jednoczenia się Europy*, red. S. Bagdziński, M. Marszałkowska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 1998, s. 157.

¹⁰ Z. Gilowska, G. Gorzelak, B. Jałowicki, K. Sobczak, *Kierunki polityki regionalnej Polski*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1998, s. 16–17.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (DzU 1997 nr 78 poz. 483 ze zm.).

¹³ Państwo unitarne charakteryzuje się między innymi: jednym systemem prawa i jednolitymi zasadami organizacji aparatu państwowego, co oznacza, że organizacja administracji publicznej na obszarze całego państwa oparta jest na tych samych zasadach.

administracja terenowa¹⁴. Samorząd funkcjonuje w oparciu o podział terytorialny kraju na trzech szczeblach: gminy, powiatu i województwa. Zgodnie z zapisami ustawy zasadniczej ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego stanowi z mocy prawa wspólnotę samorządową, a samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Administrację publiczną w województwie wykonują dwa ogniwa władzy:

- administracja rządowa odpowiada za realizację polityki rządu, zasadniczo składa się z wojewody sprawującego władzę administracji ogólnej oraz z organów administracji niezespólonej,
- administracja samorządowa odpowiada za rozwój cywilacyjny i gospodarczy regionu, tworzą ją sejmik województwa oraz zarząd województwa na czele z marszałkiem województwa.

Istotne jest przybliżenie relacji między samorządem województwa a administracją rządową w województwie. W ustawie o wojewodzie i administracji rządowej w województwie określono, że zadania administracji rządowej w województwie wykonują¹⁵: wojewoda; organy rządowej administracji zespolonej w województwie, w tym kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży; organy niezespólonej administracji rządowej; jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, jeżeli wykonywanie przez nie zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw lub z zawartego porozumienia; starosta, jeżeli wykonywanie przez niego zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw.

Należy podkreślić, że z punktu widzenia samorządu województwa bardzo ważne w tej ustawie są zapisy na temat: nadzoru wojewody nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego; kontroli wojewody wykonywania przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej; wydawania przez wojewodę poleceń w sytuacjach nadzwyczajnych obowiązujących również organy samorządu terytorialnego. Natomiast w ustawie o samorządzie województwa stwierdzono¹⁶, że nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa¹⁷, zaś organy nadzoru mogą wkraczać w działalność województwa tylko w przypadkach określonych ustawami. Podkreślono, że nadzór nad wykonywaniem zadań województwa jest sprawowany na podstawie kryterium zgodności z prawem¹⁸.

¹⁴ Zob. E. Zieliński, *Administracja rządowa w Polsce*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2001, s. 14.

¹⁵ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (DzU 2009 nr 31 poz. 206), art. 2.

¹⁶ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (DzU 2001 nr 142 poz. 1590 ze zm.), art. 78.

¹⁷ Zob. obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych (DzU 2001 nr 55 poz. 577 ze zm.).

¹⁸ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (DzU 2001 nr 142 poz. 1590 ze zm.), art. 79.

4. Organy samorządu województwa

Organami samorządu województwa są sejmik województwa i zarząd województwa¹⁹. Przepisy dotyczące tych organów są zawarte w ustawie o samorządzie województwa.

Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa. Organ ten zostaje wybierany w bezpośrednich wyborach samorządowych na kadencję. W jego skład wchodzi radni w liczbie trzydziestu w województwach liczących do 2 mln mieszkańców oraz po trzech radnych na każde kolejne rozpoczęte 500 tys. mieszkańców. Kadencja sejmiku trwa cztery lata, licząc od dnia wyborów²⁰. Sejmik wybiera ze swojego grona przewodniczącego oraz nie więcej niż trzech wiceprzewodniczących. Obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego sejmiku w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał²¹. Może powoływać ze swojego grona stałe i doraźne komisje do wykonywania określonych zadań²². Kontroluje działalność zarządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych²³.

Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy między innymi²⁴: stanowienie aktów prawa miejscowego, w szczególności statutu województwa, zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim; uchwalanie strategii rozwoju województwa; uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego; podejmowanie uchwały w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej; uchwalanie budżetu województwa; określanie zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa; rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu województwa, sprawozdań finansowych województwa oraz sprawozdań z wykonywania wieloletnich programów województwa; podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi województwa z tytułu wykonania budżetu województwa; uchwalanie, w granicach określonych ustawami, przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych; podejmowanie uchwał w sprawie powierzenia zadań samorządu województwa innym jednostkom samorządu terytorialnego; uchwalanie priorytetów współpracy zagranicznej województwa; wybór i odwołanie zarządu województwa oraz ustalanie wynagrodzenia marszałka województwa; powoływanie i odwoływanie, na wniosek marszałka województwa, skarbnika województwa, który jest głównym księgowym budżetu województwa; podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich; podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa.

Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa liczącym pięć osób. W jego skład wchodzi marszałek województwa jako przewodniczący, jeden lub dwóch

¹⁹ Art. 15 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²⁰ Art. 16 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²¹ Art. 21 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²² Art. 28 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²³ Art. 30 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²⁴ Art. 18 ustawy o samorządzie województwa, jw.

wiceprzewodniczących oraz członkowie zarządu²⁵. Trzeba zaakcentować, że zarząd województwa jest organem kolegialnym. Uchwały zarządu zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu zarządu w głosowaniu jawnym, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej, a w przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos marszałka województwa²⁶. Pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego organizuje marszałek województwa, który również kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz²⁷. Marszałek województwa wydaje decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej; od tych decyzji służy odwołanie²⁸.

Należy podkreślić, że zarząd województwa wykonuje zadania należące do samorządu województwa, niezastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych²⁹. Do zadań tego organu należy między innymi³⁰: wykonywanie uchwał sejmiku województwa; gospodarowanie mieniem województwa; przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa; przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i regionalnych programów operacyjnych oraz ich wykonywanie; organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi; kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym zatrudnianie i zwalnianie kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych; uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego.

Warto wskazać, że zarząd województwa wykonuje swoje zadania przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych³¹. Do kompetencji zarządu należą czynności nadzorcze nad wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, takie jak kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie ich działalności oraz powoływanie i odwoływanie ich kierowników. Akcentuje się, że „organy administracji publicznej nie mogą działać bez odpowiedniego aparatu pomocniczego, jak również bez różnego rodzaju innych jednostek organizacyjnych, w tym mających cechy zakładów administracyjnych (...), stanowiących instrumenty wykonywania zadań przypisanych odpowiednim organom; niektóre z tych jednostek organizacyjnych, jeżeli wynika to z ustaw, posiadają osobowość prawną”³².

²⁵ Art. 31 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²⁶ Art. 31 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²⁷ Art. 43 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²⁸ Art. 46 ustawy o samorządzie województwa, jw.

²⁹ Art. 41 ustawy o samorządzie województwa, jw.

³⁰ Art. 41 ustawy o samorządzie województwa, jw.

³¹ Art. 45 ustawy o samorządzie województwa, jw.

³² H. Izdebski, *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności*, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008, s. 190.

5. Zadania samorządu województwa

Zadania samorządu województwa ogólnie dotyczą prowadzenia polityki rozwoju regionalnego i świadczenia usług na rzecz społeczności regionalnej, w znaczącym stopniu odnosząc się do kapitału ludzkiego. Zdaniem Z. Niewiadomskiego zadania te „ograniczają się w zasadzie do trzech kategorii spraw: kształtowania i utrzymania ładu przestrzennego, pobudzania aktywności gospodarczej oraz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, choć we właściwości samorządu wojewódzkiego pozostaje też utrzymanie i rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej o znaczeniu wojewódzkim oraz niektóre inne sprawy”³³.

Należy wskazać, że zadania samorządu województwa określono przede wszystkim w ustawie o samorządzie województwa³⁴, w której stwierdzono, że do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów³⁵. Podkreślono też, że samorząd województwa wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność³⁶. Można wymienić kilkadziesiąt tego typu ustaw³⁷. W tym kontekście trzeba zauważyć, że „zasada domniemania właściwości województwa stanowi podstawę rozstrzygnięcia sporów kompetencyjnych między administracją rządową a samorządową”³⁸.

Według zapisów ustawy o samorządzie województwa na politykę rozwoju województwa prowadzoną przez samorząd składa się³⁹: tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy; utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim; pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej; wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli; racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju; wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji; wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie; promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa; wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

³³ Z. Niewiadomski, *Miejsce samorządu wojewódzkiego...*, op.cit., s. 3.

³⁴ Zob. obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (DzU 2001 nr 142 poz. 1590 ze zm.).

³⁵ Art. 2 ustawy o samorządzie województwa, jw.

³⁶ Art. 6 ustawy o samorządzie województwa, jw.

³⁷ A. Szewc wymienia 43 ustawy tego typu. Zob. A. Szewc, *Ustawa o samorządzie województwa*, op.cit., s. 47–48.

³⁸ *Ibidem*, s. 37.

³⁹ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (DzU 2001 nr 142 poz. 1590 ze zm.), art. 11.

Jednocześnie samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie⁴⁰: edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego; promocji i ochrony zdrowia; kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; pomocy społecznej; polityki prorodzinnej; modernizacji terenów wiejskich; zagospodarowania przestrzennego; ochrony środowiska; gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej, a w szczególności wyposażenia i utrzymania wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych; transportu zbiorowego i dróg publicznych; kultury fizycznej i turystyki; ochrony praw konsumentów; obronności; bezpieczeństwa publicznego; przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Z punktu widzenia rozpatrywania zadań samorządu województwa istotne są też zapisy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁴¹, w której stwierdzono, że politykę rozwoju prowadzi⁴²: Rada Ministrów; samorząd województwa; samorząd powiatowy i gminny. W analizowanej ustawie wskazano również, że⁴³: zarząd województwa we współpracy z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego przygotowuje oraz uzgadnia projekt regionalnego programu operacyjnego, przewidującego dofinansowanie pochodzące z budżetu państwa; zarząd województwa przyjmuje projekt regionalnego programu operacyjnego w drodze uchwały, przed skierowaniem do przyjęcia przez Komisję Europejską; minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zawiera z zarządem województwa kontrakt wojewódzki w celu realizacji programów lub przedsięwzięć wymagających dofinansowania ze środków krajowych budżetu państwa; zarząd województwa przekazuje sejmikowi województwa, do dnia 30 czerwca każdego roku, informację o realizacji regionalnego programu operacyjnego w roku poprzednim⁴⁴.

Podsumowanie

W pracy wskazano na samorząd województwa jako podmiot regionalnej polityki społeczno-gospodarczej. Przedstawiono zagadnienia dotyczące istoty samorządu województwa i regionalnej polityki społeczno-gospodarczej. Przybliżono miejsce samorządu województwa w systemie ustrojowym i jego relacje z administracją rządową. Opisano również organy i zadania samorządu województwa.

Mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową, a ustawowo przez samorząd województwa należy rozumieć regionalną wspólnotę

⁴⁰ Art. 14 ustawy o samorządzie województwa, jw.

⁴¹ Zob. obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 maja 2009 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (DzU 2009 nr 84 poz. 712).

⁴² Art. 3 ustawy o zasadach prowadzenia..., jw.

⁴³ Art. 20 ustawy o zasadach prowadzenia..., jw.

⁴⁴ Dla polityki rozwoju w Polsce w warunkach integracji europejskiej ważne również było uchwalenie w 2004 r. ustawy o narodowym planie rozwoju, w której określono między innymi zasady koordynacji i współdziałania organów administracji rządowej, organów administracji samorządowej i partnerów społecznych i gospodarczych w ramach tego planu. Zob. ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (DzU 2004 nr 116 poz. 1206 ze zm.).

samorządową oraz odpowiednie terytorium. Organami samorządu województwa są sejmik województwa i zarząd województwa. Ważne są relacje między samorządem województwa a administracją rządową w województwie, w tym wojewodą. Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa, organ ten zostaje wybierany w bezpośrednich wyborach samorządowych na czteroletnią kadencję, w skład sejmiku wchodzi radni, którzy ze swojego grona wybierają przewodniczącego, sejmik wybiera i odwołuje zarząd województwa. Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa liczącym pięć osób, w jego skład wchodzi marszałek województwa jako przewodniczący, jeden lub dwóch wiceprzewodniczących oraz członkowie zarządu, pracę zarządu organizuje marszałek województwa. Zarząd wykonuje swoje zadania przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich jednostek organizacyjnych.

Zadania samorządu województwa ogólnie dotyczą prowadzenia polityki rozwoju regionalnego i świadczenia usług na rzecz społeczności regionalnej. Samorząd województwa prowadzi regionalną politykę społeczno-gospodarczą, określa strategię rozwoju regionu, uczestniczy w prowadzeniu polityki rozwoju kraju. Do zakresu działania samorządu województwa przypisano wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej.

Należy podkreślić, że rzeczywiste kompetencje samorządu województwa i wynikające z nich możliwości kształtowania polityki rozwoju regionalnego są mniejsze. Przekazywaniu kompetencji podmiotom innym niż administracja rządowa powinno towarzyszyć stwarzanie adekwatnych warunków do ich wykorzystania, co wiąże się z przekazywaniem narzędzi umożliwiających realizację zadań, w tym udostępnianiem niezbędnych środków i zasobów, zwłaszcza finansowych. Jednocześnie trzeba pamiętać, że ważne jest umiejętne łączenie tendencji decentralizacji struktur administracji publicznej ze sprawnością ich działania. Decentralizacja powinna sprzyjać zwiększeniu trafności decyzji podejmowanych przez władze regionalne i lokalne, które znają miejscową specyfikę i działają pod bezpośrednią kontrolą społeczną.

Literatura

- Dolnicki B., *Koncepcja województwa samorządowego*, „Samorząd Terytorialny” 1999, nr 6.
- Gilowska Z., Gorzelak G., Jałowicki B., Sobczak K., *Kierunki polityki regionalnej Polski*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1998.
- Izdebski H., *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności*, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008.
- Jaźwiński I., *Dziedziny polityki regionalnej – wprowadzenie do problematyki*, „Polityka Gospodarcza” 2008 nr 15-16, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.
- Jaźwiński I., *Polityka interregionalna w obszarze kapitału ludzkiego w Polsce – wybrane aspekty i uwarunkowania*, w: *Problemy współpracy gospodarczej w regionie bałtyckim w kontekście integracji europejskiej*, red. A. Ignasiak-Szulc, W. Kosiedowski, Wyd. Dom Organizatora, Toruń 2008.
- Kosiedowski W., *Między rynkiem a interwencją państwa. Niektóre dylematy polityki regionalnej w okresie transformacji*, w: *Gospodarka – przestrzeń – środowisko. Restrukturyzacja transformacyjna i rozwój regionów w perspektywie procesu jednoczenia się Europy*, red. S. Bagdziński, M. Marszałkowska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 1998.
- Niewiadomski Z., *Miejsce samorządu wojewódzkiego w systemie ustrojowym państwa – doświadczenia i perspektywy*, referat na konferencję „10 lat funkcjonowania samorządu województwa – dokonania i perspektywy”, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Pułtusk, listopad 2008.
- Szewc A., *Ustawa o samorządzie województwa. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008.
- Wierzbowski M., Wiktorowska A., *Decentralizacja i centralizacja administracji*, w: *Prawo administracyjne*, red. M. Wierzbowski, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008.
- Zieliński E., *Administracja rządowa w Polsce*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2001.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (DzU 1997 nr 78 poz. 483 ze zm.).
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych (DzU 2001 nr 55 poz. 577 ze zm.).
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (DzU 2001 nr 142 poz. 1590 ze zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (DzU 2004 nr 116 poz. 1206 ze zm.).
- Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (DzU 2009 nr 31 poz. 206).

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 maja 2009 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (DzU 2009 nr 84 poz. 712).

VOIVODSHIP SELF-GOVERNMENT AS A SUBJECT OF THE REGIONAL SOCIO-ECONOMIC POLICY

Summary

In the paper the voivodship self-government is shown as a subject of the regional socio-economic policy. The issues concerning the essence of voivodship self-government and regional socio-economic policy are presented. The voivodship self-government position in a political and government system as well as its relations with government administration are introduced. Also the agencies and tasks of voivodship self-government are described.

Translated by Ireneusz Jaźwiński